

Samfunnsutvikling - Kommunal veiledning plan

Øyer kommune
Kongsvegen 325 - Tingberg, NO

2636 Øyer

Deres ref:
20/1116-21

Vår ref:
2021/9629-6
Tove Krattebøl, Sissel Løkra, Erik Marthinsen, Øystein
Rønning Andersen, Anne Marie Sveipe, Kari H. Klunderud
Sundfør, Mette Bjørnsen Saur

Dato:
22.04.2021

Høringsinnspill til kommunal planstrategi for Øyer 2020-2023

Øyer kommune har framlagt et kort planprogram med et kunnskapsgrunnlag og en folkehelseprofil for kommunen som vedlegg. En planstrategi etter plan og bygningsloven skal, slik det framgår av kommunenes planstrategidokument, «drøfte kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, arealutvikling og den kommunale tjenesteytingen». Plan og bygningsloven framhever også miljøutfordringer i denne sammenheng.

Folkehelse er etter Plan- og bygningsloven § 10-1 et av flere temaer som skal drøftes i planstrategien. Kommunen må derfor tydelig identifisere og drøfte folkehelseutfordringer knyttet til oppvekstmiljø, miljøutfordringer, befolkningens helse, økonomi, utdanning, arbeidsliv, kulturliv m.m. I det vedlagte kunnskapsgrunnlaget er det løftet fram viktige spørsmål for debatt knyttet til folkehelse og levekår. En drøfting av disse problemstillingene i lys av kunnskapsgrunnlaget og erfaringsbasert kunnskap bør inngå i planstrategien.

Det er bra at folkehelseprofil for Øyer kommune inngår som grunnlagsmateriale for prosessen med den kommunale planstrategien. Folkehelseprofilene gir et øyeblikksbilde av noen indikatorer, men viser lite om utvikling over tid. Det er derfor positivt at kommunen skal komplettere med andre kunnskapskilder i tillegg i videre planarbeid. Fylkeskommunen bidrar gjerne med innspill på gode kilder og verktøy i arbeid med kunnskapsgrunnlag på folkehelse.

Kunnskapsgrunnlaget har en bred tilnærming med gode spørsmålsstillinger, men drøftingen og av disse spørsmålene, og hvilke konklusjoner som er trukket, er ikke synliggjort. Det konstateres imidlertid at det ikke er blitt nye utfordringer siden 2014. En velger derfor å videreføre KP samfunnsdelen, og planlegger i neste periode «en avgrenset revisjon av befolknings-framskrivinger, Framtidsbilde 2025 og mål om befolkningsutvikling i kapittel Bygd- og tettstedsutvikling». Deler av dette burde vært gjort i arbeidet med planstrategien, og framtidsbildet er et godt utgangspunkt. Det samme kunne en enkel statusgjennomgang av kommuneplanen vært. Uten disse drøftingene er det krevende for lokalpolitikere og andre aktører å vurdere sammenhenger og begrunnelser for ulike prioriterte planer.

Innlandsstrategien, dvs. planstrategien for Innlandet, ble vedtatt i 2020. Her ble det samtidig vedtatt at det skal utarbeides 3 nye regionale planer:

- Regional plan for det inkluderende Innlandet

- Regional plan for samfunnssikkerhet
- Regional plan for klima, energi og miljø

Planprogrammene for alle 3 planene ligger nå på høring med frist 7.mai 2021.

<https://innlandetfylke.no/politikk/du-kan-pavirke/horinger/>

Handlingsprogram for fylkesveger 2022-25 ligger også på høring frem til 22.mai

2021. <https://innlandetfylke.no/politikk/du-kan-pavirke/horinger/>

Miljø og bærekraft

FN's bærekraftsmål er omfattende, og det oppfordres til å velge ut mål som er sentrale og konkretisere disse. Det burde kanskje vært flere mål enn «samarbeid» som var aktuelle for en landbruks- og reiselivskommune?

Det er positivt at kommunedelplanen for klima og energi skal revideres i 2022-23. Den gjeldende kommunedelplanen ble vedtatt i 2010. Det skjer en rask utvikling på klimafeltet, så en revidert plan vil ha mye ny kunnskap å lene seg på. Vi forventer at målene i den nye planen vil være i tråd med det nasjonale målet om å redusere utslippene av klimagasser med minst 50 prosent i 2030 sammenlignet med nivået i 1990.

Innlandet fylkeskommune har siden 2020 hatt et prosjekt, «Bevar bygg – Bevar klima». Formålet har vært å belyse samlet klimagevinst ved ivaretagelse og oppgradering av eldre bygg, og å synliggjøre bygningsarvens bidrag til framtidens sirkulære økonomi. En omfattende studie av 24 ulike bygg i fylket viser at bevaring og oppgradering av bygg kan gi et betydelig større utslippskutt per investert krone enn å rive og bygge nytt. Vi anbefaler Øyer kommune å legge dette til grunn for videre planlegging. Rapporten i sin helhet kan leses på <https://innlandetfylke.no/tjenester/kulturarv/kulturarv-og-klima/bevar-bygg-bevar-klima/>

Regionalt samarbeid og næringsutvikling

Øyer er en del av det tette regionale samarbeidet i Lillehammerregionen. Det er positivt at regionalt samarbeid også vises i kommunens strategiske dokument, for å bygge videre den profilen som regionen har arbeidet med i flere år og som er spesielt viktig for Øyer. Regionalt samarbeid kommer til syne i regionale planer både for landbruk og næringsutvikling i planoversikten. Det blir viktig at kommunen forankrer og konkretiserer planene i egne politikk og aktivitet på disse områdene.

Det siste året har gitt store konsekvenser for reiselivet i Innlandet, og de langsiktige ringvirkningene er uante. Øyer kommune har et næringsliv som bæres av reiselivet. Vurderinger omkring hvordan kommunen kan legge til rette for flere ben å stå på kunne med fordel ha vært løftet opp i arbeidet med en planstrategi som skal gjelde for planperioden.

Gjennom året med Covid 19 har fritidsboligen blitt benyttet i større grad til både arbeid og fritid enn tidligere. Sammen med nye muligheter for å arbeide utenfor kontoret og hjemmet aktualiseres muligheten for at stadig flere fritidsinnbyggere kan tilbringe større deler av året i bolig nummer to. Dette kan by på utfordringer, men også muligheter for kommunen. Hvordan kan lokale arbeidsfellesskap (HUB'er) knytte til seg fritidsinnbyggere og der igjen skape positive ringvirkninger for lokalt næringsliv?

Øyer er også en del av det regionale samarbeidet Mjøsbyen med en vedtatt felles areal- og transportstrategi (2019). Den omhandler blant annet prinsipper for regionalt samarbeid, lokalisering og utnyttelse av arealer til næringsformål som bør tas inn i kommunens arbeid med næringsutvikling.

Sentrumsutvikling og areal- og transportplanlegging

Øyer sentrum og Tretten er sentralt i samfunnsdelen. Arbeidet med å videreutvikle Øyer sentrum og sikre en god sammenknytning og ansvarsdeling med Hafjell er tema i kommunedelplan for Øyer Sør. Dette er et komplekst og krevende planarbeid som har pågått i mange år. Her ligger viktige problemstillinger for kommunen, og drøfting og prioriteringer knyttet til framtidig hytte- og reiselivsutvikling kunne vært synliggjort i planstrategien. Erfaring fra andre større reiselivsdestinasjoner er at gode avklaringer av tålegrense knyttet til hytteutbygging vs. reiselivssatsing og forholdet mellom kalde og varme senger, er sentralt for å sikre kvalitet og godt samarbeid om utviklingen.

Fritidsbebyggelsen genererer i dag mye trafikk internt på destinasjonen og i Øyer sentrum. Det er positivt at det har vært igangsatt prøveprosjekt med kollektive løsninger for transport mellom sentrum og fritidsbebyggelsen og viktige målpunkt på fjellet. For å nå målet om reduserte klimagassutslipp, vil også fremtidige valg knyttet til lokalisering av fritidsbebyggelse være strategisk viktig. Hvordan kan transporten knyttet til fritidsbebyggelsen reduseres, være arealeffektiv og samtidig bidra til et levende sentrum og positiv utvikling for lokalt næringsliv? Trafikksikkerhet er også en viktig utfordring, og kommunen bør prioritere samarbeid med skolen og involvering av barn og unge, f.eks med bruk av «barnetråkk» i kartlegging.

Planstrategien legger opp til at det skal utarbeides en sentrumsplan/ideskisse for Tretten sentrum i 2022. I denne sammenhengen er det verdt å nevne at i forslaget til handlingsprogram for fylkesveger 2022-25, er det foreslått midler til bygging av fortausløsning langs fv.2556 opp til Tretten kirke i 2023. Dette er foreslått som et spleiselag mellom kommune og fylkeskommune. Tiltaket må synliggjøres i en evt. sentrumsplan/ideskisse.

Andre planer

Gjeldende trafikksikkerhetsplan er vedtatt i 2014. Det er positivt at det pågår en revisjon av trafikksikkerhetsplanen. En oppdatert og tverrsektoriell trafikksikkerhetsplan er en forutsetning for å kunne søke om tilskuddsmidler til skolevegtiltak og et grunnlag for prioritering av trafikksikkerhetstiltakene i kommunen.

I planstrategien ligger «Plan for livsløp» som interessant tilnærming og et godt grep for å sikre overbygning og sammenheng mellom ulike handlingsprogram. Det ville vært nyttig å synliggjøre kommunens intensjoner med planen knyttet opp mot kommunes utfordringer. Det er lagt opp til en ny folkehelseplan som en av flere handlingsplaner til plan denne planen. Tidlig innsats og helsefremmende arbeid er nevnt i kunnskapsgrunnlaget som prioriterte områder. For å ivareta folkehelseovens prinsipp om «helse i alt vi gjør» blir det viktig at det etableres et godt tverrsektorielt samarbeid i planprosessen som ivaretar folkehelseperspektivet i alle sektorer. Barn og unge er gjennomgående perspektiv i samfunnsdelen, og tenkning rundt hele livsløpet kan synliggjøre muligheter på tvers av generasjoner. Som de fleste andre kommuner er en aldrende befolkning en utfordring. Et bredt samfunnsperspektiv ut over en «optimalisering av tjenestetilbudet» blir viktig i planarbeidet, både knyttet til inkludering og mestring og kopling til den nasjonale satsingen «Leve hele livet».

Kommunen har fokus på boligbygging, og kommunens rolle i dette ut over arealplanlegging. En utvidelse av arbeidet med det boligsosiale til å omfatte en helhetlig boligpolitikk, kan være et godt grep for å utvikle samarbeid om et godt og variert boligtilbud i kommunen.

Med vennlig hilsen

Kristin Ryen Reithaug
Seksjonssjef, plan

Tove Krattebøl

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Øyer kommune
Postboks 4
2637 Øyer
postmottak@oyer.kommune.no

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
Tlf: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

23.04.21

Høringsuttalelse til planstrategi for 2020-2024 for Øyer kommune

Jordvernalliansen i Innlandet, bestående av en rekke organisasjoner innen landbruk, miljø og fagbevegelse, arbeider for bevaring av dyrket mark og matjord, og mot en stadig forverring av norsk sjølforsyningsgrad og matsikkerhet.

Jordvernalliansen viser til høringsutkastet og høringen med frist 23. april 2021. Jordvernalliansen i Innlandet har følgende høringsinnspill:

Nasjonal jordvernstrategi må eksplisitt innlemmes som en føring for planstrategien og det videre planarbeidet i kommunen. Jordvernstrategien ble enstemmig vedtatt av Stortinget i 2015. Stortinget strammet her inn det nasjonale jordvernmålet fra maksimal årlig omdisponering på 6000 dekar, til maksimalt 4000 dekar, og må altså nå gjøres gjeldende i alt kommunalt planarbeid.

I Norge er kun 3 prosent av landarealet dyrket mark. Dermed er det nok av andre arealer å bygge på i Norge. Det tar om lag 1000 år å danne et ti centimeters lag med matjord gjennom naturlige geologiske prosesser. Matjord er dermed i praksis en ikke-fornybar ressurs. Den gode matjorda danner grunnlag for jordbruket som vi har i dag. Nydyrking på dårligere arealer vil ikke gi samme grunnlag for matproduksjon. Med en voksende befolkning i verden og økt behov for sjølforsyning må vi både ivareta den gode matjorda vi har, og i tillegg drive aktiv nydyrking.

I Innlandet tas store matjordarealer til utbygging av samferdsel. Dette berger for at Innlandet ikke kan ta av sine viktige og gode matjordressurser til nærings- og boligutbygging.

Jordvernalliansen er tydelig på at i eventuelt dilemma mellom jordvern og ønsker om arealer til bolig- og næringsformål, så må Stortingets innstramming av jordvernpolitikken gjennom Nasjonal jordvernstrategi legges til grunn. Dette betyr at alle kommuner må legge seg på en strengere praksis enn tidligere. Total nasjonal omdisponering på 4000 dekar per år innebærer svært liten omdisponering per kommune. Det kan i visse tilfeller aksepteres at matjord omdisponeres til viktige veg- og jernbaneutbygginger. Når samferdselsutbyggingene «har tatt sitt», vil det innenfor Innlandets naturlige andel ikke være igjen noe til bolig- og næringsutbygging på dyrket mark.

Øyer kommune har omdisponert 225 dekar dyrket mark i perioden fra 2005 til 2019. Øyer er med dette blant den halvdelen kommuner som har bygd ned mest matjord i Innlandet, og det er nå svært viktig å føre en stram jordvernpolitikk.

NORGES
BYGDEUNGDOMSLAG

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Naturvernforbundet

Jordvernalliansen viser videre til føringer fra Stortinget og regjeringen om å ta utgangspunkt i FNs bærekraftsmål.

Som del av regjeringens mål om «et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning», mener Jordvernalliansen at det åpenbart er nødvendig med et sterkt jordvern.

Det samme gjelder FNs bærekraftsmål om å utrydde fattigdom og sult, bærekraftige byer og samfunn, ansvarlig forbruk og produksjon, å stoppe klimaendringene og å ivareta liv på land.

I dette ligger en klar forpliktelse til å sørge for at vår befolkning er mest mulig selvforsynt, og at en i størst mulig grad unngår import og å leve på andre lands arealer.

Norge har ut fra dette et etisk ansvar for å ta vare på sin matjord, som er en knapphetsressurs.

Regjeringen ga i brev til alle landets kommuner 8. januar 2021 klar beskjed om å vektlegge jordvern i arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål.

I Øyer kommunes høringsutkast til planstrategi omtales jordvern kun i følgende setning, hvor det deretter vises til FNs bærekraftsmål og regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2021:

«Det er viktig at det i det enkelte tilfelle vurderes å legge til rette for fortetting og transformasjon før nye utbyggingsområder tas i bruk, slik at jordbruksareal og viktige natur- og friluftsområder ikke blir omdisponert når det finnes alternativer.»

I lys av regjeringens brev til kommunene samt øvrige ovenfornevnte føringer mener vi at jordvern må vektlegges ytterligere i planstrategien, og slik at det tydelig framgår at nedbygging av dyrket mark til bolig- og næringsformål skal unngås.

Jordvernalliansen minner i tillegg om at klimaendringene innebærer svære utfordringer for matproduksjonen og matsikkerheten, med fare for store sesongmessige svingninger og omfattende avlingstap. Når matsikkerheten er truet, er det viktig at vi er enda mer bevisste på å ikke tape noe av vår matjord, som nettopp er grunnlaget for matproduksjonen.

Vi minner også om betydningen av at arealplanlegging og næringsutvikling henger i hop, i den forstand at man unngår bokstavelig talt å bygge ned grunnlaget for landbruket ved å ta av dyrket mark til bolig- og næringsformål.

Oppsummert: Jordvernalliansen i Innlandet ber Øyer kommune om å skjerpe jordvern som føring i planstrategien, samt i påfølgende arbeid med revisjoner av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Vi ønsker lykke til videre med planarbeidet – med mål om å unngå å omdisponere dyrket mark.

Med vennlig hilsen arbeidsutvalget i Jordvernalliansen i Innlandet,

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Lars Opsal jr
Innlandet Bondelag

Odd Erik Kokkin
LO Innlandet

Lars Arne Mjørlund
Innlandet Bondelag

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

NATURVERNFORBUNDET – INNLANDET BONDELAG – INNLANDET NATUR OG UNGDOM – LO INNLANDET – KOKKENES MESTERLAUG HEDOPP
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND – BONDE- OG SMÅBRUKARLAGET – BYGDEKVINNELAGET
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET AVDELING HEDMARK/OPPLAND – BYGDEUNGDOMSLAGET
NORGES MILJØVERNFORBUND REGION ØSTLANDET

Dato: 21.04.2021
Vår ref.: NANEGI 21/2187-4
Arkivkode: 140
Løpenum: 21/9853
Deres ref:

Øyer Kommune

2636 ØYER

PLANSTRATEGI ØYER KOMMUNE 2020 - 2023

Lillehammer formannskap behandlet Øyer kommunes utkast til planstrategi i sitt møte 13 april.
Høingsuttalelsen er vedlagt

Med hilsen

Nanna Egidius

Kopi:

Formannskapetets behandling i møte 13.04.2021 sak 16/21:

Votering:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet

Formannskapetets vedtak:

1. Lillehammer kommunestyre ber Øyer kommune om å innarbeide en interkommunal plan for fjellområdene med oppstart i 2022 i planstrategi 2020-2023
-

Statens vegvesen

Øyer kommune
Kongsvegen 325 – Tingberg

2636 Øyer

Behandlende enhet: Transport og samfunn	Saksbehandler/telefon: Tone Tidemand Skappel / 61271383	Vår referanse: 21/57223-2	Deres referanse:	Vår dato: 14.04.2021
--	---	------------------------------	------------------	-------------------------

Høring – planstrategi for Øyer kommune 2020 – 2023

Vi viser til høring datert 24.03.2021 av kommunal planstrategi for Øyer kommune.

Formålet med planstrategien er å avklare hvilke planoppgaver som skal prioriteres i perioden for å styre i utviklingen i ønsket retning. Behov for revidering av kommuneplanen og andre planer og strategier er vurdert.

Planarbeidet er utført i tråd med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023, der målet er å skape bærekraftige samfunn både sosialt og økologisk. Et viktig fokusområde er utbyggingsmønster og transportsystem for å fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Gjennom arbeidet med planstrategien er det jobbet med FNs bærekraftsmål for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Statens vegvesen mener dette legger fornuftige føringer for kommunens planlegging. Vi vil i tillegg nevne andre nasjonale føringer med betydning for arealplanlegging, trafikksikkerhet og transportsektoren:

- *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014)*
- *Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)*
- Gjeldende *Nasjonal transportplan (NTP)*

Arbeidet med ny NTP 2022 – 2033 er i gang og vil vedtas av Stortinget sommeren 2021. Planen vil gjelde fra 1. januar 2022.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Industrigata 1
2619 LILLEHAMMER

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

Prioriterte planoppgaver i perioden 2020 – 2023 vil bl.a. være revisjon av Kommunedelplan for Øyer sør. Det er tidligere varslet oppstart av dette planarbeidet. Kommunedelplan for klima og energi skal også revideres i 2022 – 23.

I planstrategiens oversikt over tema- og handlingsplaner er det oppgitt at Trafikksikkerhetsplanen er under revidering og skal ferdigstilles i 2021. Den forrige planen ble vedtatt i 2014 og det er positivt at dette arbeidet er i ferd med å ferdigstilles. Vi minner om at kommunens trafikksikkerhetsplan bør revideres minimum hvert 4. år.

Planstrategien gir en god oversikt over planer og behov for revisjon av disse.

Statens vegvesen Transport og samfunn

Med hilsen

Hans Martin Asskildt
seksjonssjef

Skappel Tone Tidemand

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi

INNLANDET FYLKESKOMMUNE, Postboks 4404 Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
STATSFORVALTEREN I INNLANDET, Postboks 987, 2604 LILLEHAMMER

Øyer kommune
Kongsvegen 325
2636 ØYER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Runa Bø, 61 26 60 54

Øyer kommune – kommunal planstrategi 2020-2023 – høring

Vi viser til brev av 24. mars 2021 med høring av planstrategi for Øyer kommune 2020-2023.

Generelt

Statsforvalteren vurderer at Øyer kommunes forslag til planstrategi er svært godt, jf. merknader og innspill nedenfor.

Kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlaget for planstrategien tar for seg relevante tema, er oversiktlig å sette seg inn i, og er utformet med en god kobling til FNs bærekraftsmål. Det er lagt til rette for medvirkning på en konstruktiv måte, med spørsmål til diskusjon knyttet til utvikling og utfordringer innenfor ulike tema.

Vi anbefaler likevel at kommunen oppsummerer erfaringene fra håndteringen av koronapandemien så langt. Pandemien har synliggjort behovet for helhetlig samarbeid på tvers av sektorer, kommunegrenser og forvaltningsnivåer. Kommunens erfaringer kan gi verdifulle innspill både til planprioritering og videre planarbeid.

Øyer er en stor hyttekommune, og omtaler i planstrategien mange av mulighetene og utfordringene dette gir. Vi forventer generelt at hyttekommunene i Innlandet evaluerer de samlede virkningene (samfunnsmessige, miljømessige og økonomiske) av hytteutviklingen. Kommunene må vurdere om de er rustet til å håndtere dagens antall deltidsinnbyggere og om arealbruken er bærekraftig, før det eventuelt legges til rette for videre utbygging. Hytteutvikling/deltidsinnbyggere kunne også vært tema for en interkommunal utredning og eventuelt også et interkommunalt plansamarbeid.

Ovennevnte vurderinger kan alternativt gjøres i forbindelse med revidering av kommuneplanens samfunnsdel. Vi viser ellers til kommunebildet for Øyer, som innspill til både planprioritering og framtidige planarbeid.

Kommunesamarbeid

I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2019-2023 forventer Regjeringen at kommunene vurderer om de har forutsetninger til å møte framtida alene eller om

sammenslåing med nabokommuner er aktuelt. Planstrategien inneholder et eget vedlegg om regionalt samarbeid. Omfanget av interkommunalt samarbeid er stort og kommunen vedtok ny strategi for interkommunalt samarbeid mellom kommunene Gausdal, Lillehammer og Øyer i 2019. I handlingsplanen for 2020 er det bestemt å utarbeide en forstudie for å kunne ta stilling til ytterligere samarbeidsområder, dette er positivt.

Kommuneplan

Det er lagt opp til en avgrenset revisjon av kommuneplanens samfunnsdel med oppstart i 2021. Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i 2014 og vi støtter behovet for revidering. Vi ser det også som en god tilnærming å videreføre de deler av planen som fungerer bra og konsentrere revideringen til de delene som trenger oppdatering. Vi viser til foreslåtte utredningstema innledningsvis i uttalelsen vår.

Gjeldende arealdel ble vedtatt i 2018. Planen legger til rette for vekst, og kan etter kommunens vurdering videreføres i perioden. Det er aktuelt med en avgrenset revisjon etter ferdigstilling av kommunedelplan for Øyer sør. Vi viser til vårt innspill om en samlet vurdering av hytteutviklingen før det legges til rette for ytterligere utbygging.

Når dette er gjort, er det positivt at kommunen vektlegger å ferdigstille kommunedelplan for Øyer sør. En oppdatert kommunedelplan vil bidra til å sikre en helhetlig arealavklaring i et område med stort utbyggingspress. Arealplantema som er viktige å avklare for denne delen av kommunen er blant annet overvannshåndtering og klimatilpasning, og sammenhengende grønnstruktur.

Oppvekst og helse

Planstrategien inneholder gode vurderinger på disse områdene og det er positivt at kommunen arbeider med «Plan for livsløp» som vil kunne se de ulike tjenesteområdene i sammenheng. Siden planarbeidet er i gang, gir vi noen innspill til støtte for planarbeidet. Tidlig innsats og samordna tiltak på tvers av sektorer er gjennomgangstema.

Barn og unge Offentlige tjenester er sentrale i å sikre barn og unge en god oppvekst. Skolesituasjon, helsetilbud, barns fritidsbehov og fritidsmuligheter, samt psykisk helse og rusmiddelbruk er naturlige tema å vektlegge. Oppfølging av de øvrige momentene nedenfor, er også nødvendige for å sikre barn og unge gode oppvekstvilkår.

Sosiale ulikheter Sosiale ulikheter i helse er en betydelig folkehelseutfordring. Det er sammenheng mellom foreldres sosiale ressurser og barns helsetilstand senere i livet. Det finnes ikke noe enkelttiltak som alene kan bidra til å redusere utfordringene, men å kunne tilby et koordinert og helhetlig tilbud til familier med sammensatte behov er viktig. Andre anbefalte tiltak er universelle tiltak og tilrettelegging for gode valg.

Psykisk helse og rusmiddelbruk Opplevelsen av å håndtere og mestre hverdagslivet er nødvendig for helse og trivsel. Å vektlegge miljøfaktorer og arenaer som fremmer mestring, tilfredshet, tilhørighet, utvikling og vekst, autonomi, opplevelse av mening og positive relasjoner er sentralt. Frivilligheten kan være en viktig bidragsyter. Tilrettelegging av intervensjoner på flere nivåer viser positive resultater for forebygging av selvmordsatferd. Et trygt og helsefremmende samfunn som sikrer like muligheter og gode levekår for alle, er også det beste utgangspunktet for en god rusmiddelpolitikk. Å styrke det rusforebyggende arbeidet er viktig, spesielt for ungdom.

Lovpålagte offentlige tjenester Tjenestene må ha god kapasitet og kvalitet og beslutninger må tas i samråd med brukerne. Det er viktig å planlegge for en fremtidsrettet tjeneste som er innrettet i tråd med utviklingen i fag, teknologi og samfunnsutviklingen. Det vises videre til «Leve hele livet», som er en

kvalitetsreform for eldre og handler om mat, aktivitet og fellesskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene.

Vi viser videre til «**Sammen om aktive liv**» <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/sammen-om-aktive-liv/id2704955/> og håndboken «Aldersvennlig stedsutvikling».

Klima

Klimaendringene er en av de største utfordringene vi står ovenfor i vår tid. Norge skal redusere klimagassutslippene med 50-55 % innen 2030, og være et lavutslippssamfunn innen 2050. Dette krever stor innsats fra mange aktører, herunder kommunene. Det er avgjørende at tiltak forsterkes/settes raskt i gang for å nå utslippsmålene.

Øyer kommune har utarbeidet et godt bakgrunnsmateriale for planstrategien, hvor det vises til nylig vedtatt klimagassregnskap for kommunen. Det er også løftet fram ulike ansvarsområder som er sentrale i kommunens overordnede klimaarbeid, som eksempelvis langsiktig arealbruk og infrastruktur som tilrettelegging for gange/sykkel og kollektivtransport. I kapittel om energi, klima og miljø er avfall omhandlet, med beskrivelse av status og grad av gjenvinning. Dette temaet følges ikke opp i beskrivelse av utfordringer og muligheter. Sirkulærøkonomi og god ressursutnyttelse er et viktig oppfølgingspunkt i arbeidet med utvikling av lavutslippssamfunnet. Statsforvalteren oppfordrer derfor kommunen til å vektlegge dette temaet i videre planarbeid.

Gjeldene energi og klimaplan for Øyer er vedtatt i 2010. Utviklingen omkring klimautfordringen går raskt, både når det gjelder kunnskapsgrunnlag og mulige løsninger. Vi vurderer at energi- og klimaplaner som er over 10 år ikke lenger er relevante. Ifølge forslag til planstrategi skal energi- og klimaplan revideres i 2022-23. Vi anbefaler at revideringen gjennomføres så raskt som mulig, og vi forutsetter at foreslåtte tidsramme følges opp.

I planprogrammet vises det til revidering av energi- og klimaplan i etterkant av en begrenset revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Både klimautfordringene og løsningene er sektorovergripende, og det er derfor viktig at kommunen også i utarbeiding av samfunnsdelen har klima og bærekraft som overordnede målsetninger.

Når det gjelder krav til prosess, innhold og ambisjonsnivå i klimaplanen viser vi til Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Viser også til Miljødirektoratets veileder om klima- og energiplanlegging:

<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/kutte-utslipp-av-klimagasser/klima-og-energiplanlegging/hvordan-jobbe-med-klima--og-energiplanlegging/>.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Det er positivt at kommunen i sitt kunnskapsgrunnlag legger opp til presentasjon og drøftinger av aktuelle utfordringer og muligheter innen samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunen redegjør for sine forpliktelser i sitt beredskapsarbeid og hvilke farer og uønskede hendelser som kan være aktuelle for Øyer. Det er svært positivt at det i kunnskapsgrunnlaget legges opp til politisk diskusjon om utfordringer som følge av klimaendringer, samfunnssikkerhet for innbyggere og tilreisende samt opprettholdelse av tjenester i en smittesituasjon.

I forbindelse med siste tilsyn med samfunnssikkerhet og beredskap som ble gjennomført i 2017, ble det påpekt at kommunen hadde en god overordnet beredskapsplan, men det ble påpekt mangler ved oppdatering og revidering. I tillegg ble det påpekt mangler i kommunens helhetlige risiko- og

sårbarhetsanalyse. Vi legger til grunn at dette er rettet i ny analyse fra 2019 og i beredskapsplanen fra 2020.

Revidering av kommunens beredskapsplan og helhetlig ROS skal følge bestemmelsene i Sivilbeskyttelsesloven § 14 og § 15. Helhetlig ROS og plan for oppfølging skal revideres/oppdateres hvert 4. år i takt med revisjon av kommunedelplaner, og ved øvrige endringer i risiko- og sårbarhetsbildet, jf. § 6 i forskrift om kommunal beredskapsplikt. Kommunens beredskapsplan skal som et minimum revideres årlig.

Det er positivt at samfunnssikkerhet og beredskap er ett av seks strategiske satsingsområder i gjeldende samfunnsdel av kommuneplanen. Vi anbefaler at dette videreføres som satsingsområde når samfunnsdelen skal revideres. Det er viktig at resultatene av kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse blir lagt til grunn for utarbeidelse av mål og strategier for samfunnssikkerhet og beredskap i den nye samfunnsdelen.

Vi viser til pkt. 4.3 i Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Her går det fram at planstrategien skal vurdere om det er behov for å oppheve eller revidere gjeldende planer som følge av klimaendringene. Vi viser til egen veileder om klimatilpasning i planarbeidet: <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/>

Med hilsen

Anne Kathrine Fossum (e.f.)
kommunal- og samordningsdirektør

Runa Bø
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Norges vassdrags- og energidirektorat Region Øst	Postboks 4223	2307	HAMAR
Innlandet fylkeskommune	Pb. 4404	2325	HAMAR